

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > תורת הרמז - לך לך_003

003_תורת הרמז - לך לך

לך לך וכו', ואעשך לגוי גדול'. (יב, א) הענין. כל זמן שהיה אברהם עדיין קשור בשורש הקדום של צד האומות, לא היה שייך שיתקיים 'והיה ברכה', ופרש"י 'הברכות נתונות בידך', וכשנתדבק בקדושה משם משך שפע.

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" וגו'. (יב, א) הענין ראשית תחילת בריאת האדם מן הטיפה, וזה נמצא אצל אביו. לאחמ"כ הטיפה נקלטת אצל אמו, ולאחמ"כ יוצא לאויר העולם. וזש"כ "לך לך". כלומר, תחזור לך, לנקודת העצמות שלך, והוא ע"י חזרה למקור הויתך. "מארצך". שהוא השלב האחרון, בחינת מקום, שאליו יוצא העובר לאויר העולם. ואח"כ "וממולדתך". שהיא אמך שיוולדתך, וגם מזה תתפשט, ותחזור לבחינת טיפה אצל האב. "ומבית אביך". שאף מכך עליך לחזור לשורש הטיפה בעצם, שהיא בחינת האין הנעלם, שקדם להמצאות הטיפה אצל אביו. ולאחר שיעשה כן, יזכה להתכללות גמורה בקב"ה.

והנה כאשר יזכה להתכלל בקב"ה, אזי יהיה במהלך של "והיה ברכה". ופרש"י מחז"ל, "הברכות נתונות בידך. עד עכשיו היו בידי, ברכתי לאדם ונח, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוצ", עכ"ל. ועומק הענין. אין הכוונה שאברהם קבל את הכח לברך, שתחלה היה הכח ביד הקב"ה, ועתה כח הברכה בידיו. אלא ביאור הדברים, שאברהם נתכלל בקב"ה, והרי ברכתו ברכת ה' היא, ויד העבד יד רבו היא.

וזהו עומק דברי הבעה"ט, שכתב ומנה ז' ברכות שברך ה' את אברהם, וז"ל, "הרביעי שיהיה הוא עצמו ברכה", עכ"ל. ועומק הדברים, שאברהם יתכלל בשורש הברכה, שהוא הקב"ה.

ובזה יתבאר מש"כ "לך לך". ופרש"י, "להנאתך ולטובתך" וכו'. וצ"ב הרי זהו שלא לשמה? אולם ביאור הדברים הוא, שכאשר אדם זוכה להתכלל בקב"ה, אזי שמחתו שמחת השכינה היא, וצערו צער השכינה הוא. ולא הנאת וטובת עצמו עמדו לנגד עיניו של אברהם אבינו, אלא הנאת וטובת השכינה.

ובזה יתבארו דברי רש"י שכתב, "ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים". וטעם הדבר, מפני שבנ"י נקראו "בנים אתם לה' אלקיכם", והרי הקב"ה אבינו. ולכאורה, לדוגמא, יצחק, אביו הוא אברהם, ולא הקב"ה. ובודאי שלפי פשוטו, אברהם אב בגשמיות, והקב"ה אב ברוחניות של הנשמה. אולם יש כאן עומק גדול שכיון שנתכלל אברהם בקב"ה, הרי חשיב חלק מעצמותו ית"ש כביכול. ולכך מה שאברהם אביו של יצחק, ומה שהקב"ה אביו של יצחק, הכל חד נינהו. ולכך דוקא עתה לאחר 'לך לך' וגו', יזכה לבנים, שע"ז יחשבו בניו, בנים של הקב"ה ממש.

וזהו כוונת רש"י שכתב, "ועוד שאודיע טבעך בעולם". ועומק הדברים, שטבעו של אברהם, כלומר נקודת מהותו הפנימית, היא אלקות (ישראל וקב"ה חד הוא). ולכך הודעת טבעו בעולם, ענינה גילוי האלקות שבקרב. אלו הם עומק דברי רש"י שהביא מחז"ל, "ד"א, "ואעשך לגוי גדול", זה שאומרים אלקי אברהם" וכו'. כלומר שמעשה זה יגלה את האלקות שבקרבו של אברהם. "ואברך" זה שאומרים "אלקי יצחק". כלומר שיתגלה עתה שהקב"ה אביו של יצחק, וברא כרעא דאבוהי, ולכך יש גילוי האלקות שביצחק.

והנה כתיב, "ואברכה מברכך" וגו'. וכתב הבעה"ט, "ב' במסורת, הכא. ואידך, "ואברכה שמך לעולם". שברכו ברכה שאין לה הפסק, וזהו "ואברכה שמך לעולם", עכ"ל. ועומק הדברים, שהרי כיצד תיתכן ברכה שאין לה הפסק, הרי הנברא בעל

גבול הוא, ובהכרח יש לו הפסק? אלא ברור הדבר, שעומק מהות הברכה, הוא שיתכלל בקב"ה ואזי אין הפסק לברכה זו, שהרי הקב"ה אין לו הפסק וגבול כלל.

זו כוונת הברכה, "ונברכו בך כל משפחות האדמה". ופרש"י, "אדם אומר לבנו תהא כאברהם". ועניינו, שכשם שאברהם אבינו נתכלל בא"ס, כן תזכה אתה. כלומר שזרעו יהיה כלול בא"ס כנ"ל.

זוהי כוונת הכתוב (טו, ה), "ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספור אתם, ויאמר לו כה יהיה זרעך". ופרשו חז"ל, "אם תוכל לספור", לא תוכל לספור, כך יהיה זרעך, בלתי נספר'. והענין, אינו רק ריבוי של כמות, אלא שמהותם תהיה בלתי נספרת, כלומר למעלה מן הגבול. וזאת ע"י דבקות והתכללות בא"ס.

ועפ"ז יתבארו דברי הכתוב, "אל הארץ אשר אראך". ופרש"י, "לא גלה לו הארץ מיד". וביאור הדבר (לבד מן הטעם של רש"י), כי המוגבל יש בו השגה. אולם הכא שעבודתו יציאה מן המוגבל, והתכללות בא"ס, הא"ס בלתי מושג ולכך אין שייך לדעת את הסוף להיכן הולך, והבן מאוד. כי כוונת הכתוב "אל הארץ", אל הארץ העליונה, ארץ החיים. וכתוב "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום". ונקודת פנימיות החיים, אין לה סוף, והבן.

ויאמר ה' אל אברהם לך לך'. (יב, א) ובגמ' ר"ה (טז ע"ב) אמרו, "א"ר יצחק ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם. אלו הן, צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה, וכו'. וי"א אף שינוי מקום, שנאמר 'ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך', ואמר 'ואעשך לגוי גדול'. ואידך, ההוא זכותא דא"י הוא דאהניא ליה".

ביאור הדברים: כנודע יש בחינת עש"ן, עולם שנה, ונפש. והנה ראשית ההשתלשלות, היא בנפש האדם, ולאחר מכן משתלשל בזמן, ולאחמ"כ משתלשל בעולם. והנה אם הנפש אינה ראויה לכך, השפע אינו בא כלל. אולם אף אם הנפש ראויה לשפע, פעמים שיש מניעה מצד הזמן או מצד המקום. וכאשר המניעה מצד הנפש והזמן, אינו מועיל שינוי מקום, אולם כאשר מצד הנפש והזמן אין מניעה, וכל המניעה מצד המקום, אזי שינוי מקום מהני. א"כ נתבארו דברי המ"ד ששינוי מקום מהני, מהות השינוי וגדרו. מעתה נבאר דברי המ"ד ששינוי מקום לא מהני, ודוקא גבי אברהם אהני לו, מפני זכותא דא"י. ובאמת אלו ואלו דברי אלקים חיים, ונבאר הדברים.

כבר כתבנו שיש בחינת עש"ן. ויש לידע שיש עש"ן למעלה מן עש"ן, כשם שיש נפש מעל נפש, ויש מדרגות רבות בנפשות, כן לכל בחינת נפש יש כנגדה עולם ושנה. נמצא שלכל מדרגת נפש, יש בחינת עולם שתחתיה, ויש בחינת עולם מעליה. והבן מאוד. ולכך, כאשר אין שפע בנפש, א"א שיבא שפע מצד בחינת עולם תחתון, אלא אפשר שיבא שפע מבחינת עולם עליון. וז"ש ששינוי מקום לא מהני, איירי במקום שלמטה מן הנפש. אולם מ"מ יש אפשרות שבחינת מקום יועיל, והיא בחינת מקום שלמעלה מן הנפש. וזהו שאמרו "זכותא דא"י הוא דאהניא ליה", כלומר בחינת מקום שלמעלה מבחינת נפש.

לך לך'. (יב, א) וברש"י 'להנאתך וטובתך' הענין. א"י סוד מלכות, ולכך להנאתך, ששכירות משתלמת לבסוף, סוד מלכות, אז יש קבלת שכר הנאה. וכן 'כאן אי אתה זוכה לבנים'. מלכות שם ב"ן, ולכך בא"י יזכה לך. 'שאודיע טבעך בעולם', סוד מלכות שהיא גילוי ופרסום. וכן לך עם האותיות בגימ' בן. ולכך 'ויבן שם מזבח'. וברש"י, 'על בשורת הזרע ועל בשורת א"י'. הענין. מזבח סוד מלכות, גימ' ע"ה נח. ולכך על בשורת זרע בן וא"י מלכות, הקים מזבח, מלכות. וזהו ענין 'ואגדלה שמך'. וברש"י, 'מוסיף אות על שמך', ה'. סוד ה' בתראה מלכות, כנ"ל.

ואעשך לגוי גדול'. (יב, ב) ענין שצוהו ללכת ופירש לו שכרו, דהליכת אברהם לא"י כדי לזכות למידת מלכות, כמ"ש בזה"ק. ומידת מלכות בחינת נוק', מקבל, ולכך פירש לו שכרו. ולכך ברכו ב' ברכות כמ"ש בבעה"ט, כנגד מלכות. והוא הטעם שאמר לו 'אל הארץ אשר אראך', ולא פירש לו איזו היא. והענין, דכשאדם רחוק מן המדריגה אינו רואה ומבין מהי, ורק לאחר שקרוב לה מבין. וכן הכא, לאחר שיתקרב לא"י, למלכות, יוכל להבין מהותה.

והיה ברכה'. (יב, ב) וברש"י, 'בך חותמין'. הענין. אבא, חכמה, יסד ברתא, מלכות. ואברהם חסד שורשו באבא, ולכך בו חותמין, בחינת חתימה סוף, מלכות.

ואברכה מברכך ומקללך אאר'. (יב, ג) והקשה בכלי יקר, מ"ט שינה שבברכה מקודם הזכיר ברכת ה', ובקללה קודם הזכיר קללת המקלל. ונראה דכח האדם לברך הוא רק ע"י שיש בו ברכת ה', ומזה משפיע לאחרים. ולכך הבא לברך הקב"ה מקדים לו ברכה בכדי שברכתו תשרה, משא"כ בקללה.

ואברכך'. (יב, ג) וברש"י, 'אני ברכתי אדה"ר ונח, ומעתה הברכות נתונים לך'. הענין. ברכה לשון המשכה, להבריק. אדה"ר ונח היה להם הפסק, שדורות אחריהם נעשו רשעים. משא"כ אברהם שע"י התחילה שלשלת כנס"י ואין בזה הפסק, ודוקא בו שייך ענין המשכה, ברכה.

ענין שפרעה שלח את אברהם ולא הלך מעצמו, וכן אצל הבנים פרעה שלח את בני"מ מצרים. כי סוד הטומאה, גשמיות. ולכך דוקא למצרים הלך למצוא מזון, גשמיות. ותיקון הגשמיות להעלותה. ואזי מתעלה אף האדם. בסוד שמדרגת הנשמה לאחר ירידתה בתוך הגוף וזיכוכו, היא למעלה ממדרגתה קודם כניסתה לגוף. ולכך נצרך שדוקא פרעה יעלה את אברהם ובני"י. והוא הסוד שהיתה לאברהם שפחה מצרית. והוא ענין הגר, אותיות לפני הגר, דבק, שתכלית הקליפה להשתעבד ולהדבק בקדושה. ויתר על כן, שהיא גורמת דביקות יתרה לקדושה גופא.

'ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה'. (יב, ד) ענין מנין שנים אלו, אמרו חז"ל 'בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו'. הוסף עליהם ע"ב שנה כמנין חסד, ואז נתחזק במדתו. וז"ש 'בצאתו מחרן'. חרן בא"ת ב"ש סג"ט, גימ' חסד, שיצא מחסד של סט"א, והלך להתחזק בחסד דקדושה.

'ויקה אברהם וכו', ואת הנפש אשר עשו בחרן'. (יב, ה) וברש"י, 'שהכניסן תחת כנפי השכינה'. סוד שכינה, מלכות, ושם בחינת גר, כנודע. ולכך כשהלך לא"י בחינת מלכות, לקח הגרים שבחינתם מלכות.

'ויהי רעב בארץ'. (יב, י) הענין. א"י בחינת 'זבת חלב ודבש'. והנסיין היה שיהיה הפך הטבע, רעב.

'ויהי רעב בארץ'. (יב, י) ענין שירד דוקא למצרים למלאות רעבונן. רעב חוסר בגשמיות, ולכך דוקא למצרים מקום החומר.

'הנה נא ידעתי כי אשה וגו''. (יב, יא) הענין שדוקא עכשיו ידע במצרים. מפני שהם שטופי זימה, וכח טומאתם השפיע שעתה נסתכל אברהם בשרה.

'וילך למסעיו'. (יג, ג) וברש"י, 'בחזרתו פרע הקפותיו'. הענין. הקפותיו בחינת מקיף, נוק'. ובחזרתו בחינת העלאת מ"נ, פרע הקפותיו, פרע לשון גילוי, גילה בחינת מקיף, נוק'.

"ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספור אתם, ויאמר לו כה יהיה זרעך". (טו, ה) וצ"ב, מפני מה צריך להביט בכוכבים, וכי אינו יודע זאת קודם לכן?

והנה פרש"י, "ד"א, הוציאו מחללו של עולם, והגביהו למעלה מן הכוכבים". ביאור הדברים: אף שאין מזל לישראל כמ"ש רש"י בתחילת דבריו, אין הכוונה שהשפעות אינם משתלשלות לישראל דרך המזל, אלא כוונת הדברים הוא, שאף אם מצד המזל אין שפע, הרי שהמזל מקבל שפע ממקור עליון יותר, ומעתה השפע עובר דרך המזל. (וזאת יש לידע יסוד כללי, שישראל מושרשים בפנימיות, והאומות בחיצוניות. בני"מ מושרשים בשורש המזל, והאומות במזל גופא. אולם מ"מ החיצוניות כלי לפנימיות, והמזל כלי לשורש המזל. ולעולם א"א לאחוז דבר ללא כלי, כי האור עצמו הוא אין ובלתי מושג, ולכך לעולם כל שפע עובר דרך כלי).

והנה מצד המזל, אין לאברהם בן, כמ"ש רש"י, ש"ראית במזלות שאיך עתיד להעמיד בן". ותיקון הדבר, נעשה ע"י המשכת שפע מלמעלה מן המזל, למזל. והנה המשכה זו, מן למעלה מן המזל למזל, נעשתה ע"י הבטת אברהם. שכיון שהגביהו למעלה מן הכוכבים, הרי שהיה דבק שם ממש, וע"י "הבט נא השמימה וספר הכוכבים" וגו', עי"ז גופא משך שפע של זרע מן למעלה מן המזל למזל.

והנה ראית האדם, היא כח פנימי שנמשך מן האדם לחפץ. והרי זה כצינור המחבר בין האדם לחפץ שבתוכו אפשר למשוך שפע וכד'. וכן תמצא שאמרו "נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות". והוא בכח הראיה, שמשך לו יתר חיות למעלה מן מדרגתו, ואזי נמשך לחיות זו, וממילא יצאה נשמתו. כבחינת מיתה, שכתוב בה, "תוסף רוחם יגעונו". שע"י גילוי יתר חיות, מדבק עצמו בחיות זו, וממילא מסתלקת נשמתו מגופו. והן הן הדברים בהבנת דברי הגמ' (ב"מ ק"ח ע"א), שאמרו "הבטה בהפקר קני". ואף שכתבו בתוס' (שם דף ב' ע"א), שהוא בצרוף מעשה כל שהוא, מ"מ הראיה חלק מן הקנין. והוא שמושך חיותו, ומדבק בחיותו בחפץ, ועי"ז נעשה שלו. שגדר שלו, הוא דבר שחיותו מתפשט בו, ואכמ"ל.

'הבט נא השמימה וספר הכוכבים'. (טו, ה) ענין ברכה זו יותר מברכת שירבו כעפר הארץ. כי עפר הארץ אין לו יחוד אחד עם השני, אולם הכוכבים יש להם מערכת יחדיו.

'במה אדע כי אירשנה'. (טו, ח) א"י סוד מלכות, 'במה אדע', שאלה באמונה, סוד מלכות. ולזכות למלכות צריך אמונה גמורה.

'ודור רביעי ישוב הנה'. (טו, טז) הענין. אברהם חסד, רגל ראשון במרכבה. דוד רביעי, והיא בחינת מלכות, בחינת א"י.

'בא נא אל שפחתי אולי איבנה ממנה'. (טז, ב) הגר גימ' יצחק, ולכך ילדה שרה את יצחק על ידה.

ותענה שרי'. (טז, ז) וצ"ב מדוע עינתה אותה שרי. ונראה ביאור הענין, 'מעשה אבות סימן לבנים'. ולכך נטל אברהם ממצרים רכוש, שהוא סימן לבנים, 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול'. והנה במחזה נאמר, 'ועבדום וענו אותם'. וגם בזה היה צריך אברהם לעשות מעשה אבות, וזה נתקיים בהגר המצרית שהיתה שפחתו כנגד 'ועבדום', וכנגד 'וענו אותם', נתקיים 'ותענה שרי'.

- [\[תורת הרמז 1\]](#)

Source: <http://bilvavi.net/shiur/003> תורת-הרמז-לך-לך-003

Links

[1] <http://bilvavi.net/remez>